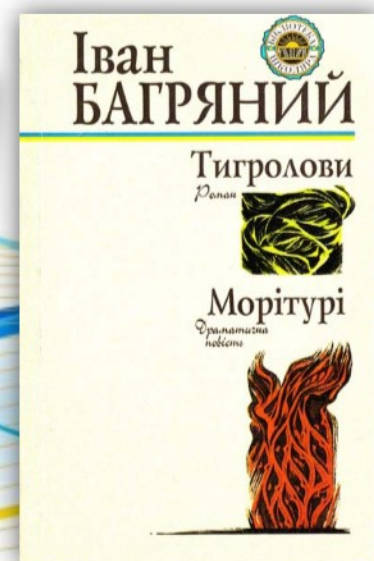

«Екстрим як спосіб життя: рецепти виживання від Івана Багряного»

Віртуальна виставка до
120-річчя з дня
народження Івана
Багряного, поета та
прозаїка українського
зарубіжжя

Уявіть ситуацію: в кінці 1980-х років до СРСР приїжджають німецькі студенти. Вони знайомляться з українськими однолітками і в розмові згадують про Івана Багряного — письменника, що написав популярний у ФРН роман «Тигролови». А у відповідь отримують лише здивовані обличчя.

Івана Багряного українці почали вільно читати лише з 1991-го, через 28 років після його смерті. Пригодницький роман «Тигролови» потрапив до шкільної програми з української літератури. Але про письменника, що створив найпотужніші тексти про радянські трудові табори, співпрацював з ОУН і випускав українську газету в Німеччині, досі говорять мало.

Цікаві факти із життя Івана Багряного

- 1.** Іван Багряний народився у 1906 році на Сумщині. Його справжнє ім'я – Лозов'яга Іван Павлович.
- 2.** Перший вірш написав у 10 років. Письменник згадував:
"Першого вірша написав я у першій класі начального училища. Написав українською мовою, як протест проти учителя, що бив мене лінійкою по голові за те, що я не вмів по-російськи. Ба, згодом уже й умів, та не хотів".
- 3.** Його родичі стали жертвами радянського режиму. Більшовики закатували його 92-річного діда за те, що той був заможним селянином, на очах у малого Івана. Одного дядька закатували за службу в армії УНР, а іншого – заслали на Соловки, де він і згинув.

Будинок, у якому мешкав
І. Багряний. Охтирка.

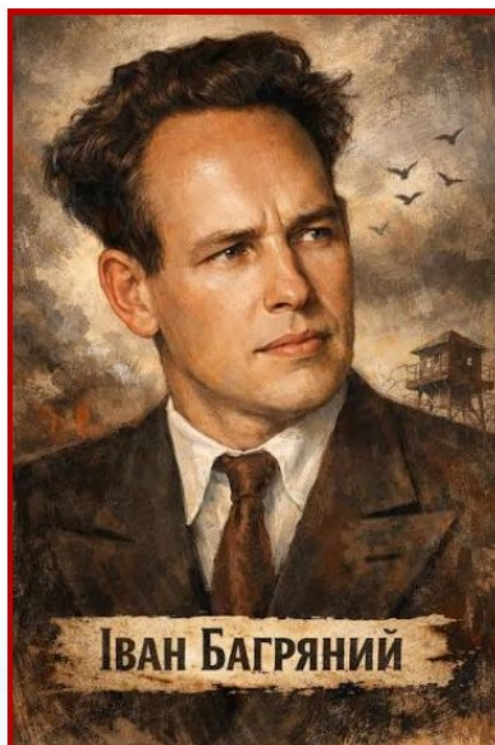

Павло та Євдокія Лозов'яги з дітьми,
м. Охтирка, 1910 рік

4. Він вступив до Київського художнього інституту (навчався на художника), але через матеріальні проблеми та політичні переслідування так і не завершив навчання. Але малювати продовжував. Іван сам ілюстрував свою книгу “Тигролови”, виконав ілюстрації до твору “Старший боярин” Тодося Осьмачки і до книги “Колгосп тварин” Джорджа Орвелла.

5. Часто змінював місце роботи. Після навчання Багрянний працював слюсарем, ілюстратором у газеті, вчителем малювання в колонії для безпритульних, політичним інспектором міліції та, навіть, замполітом на цукроварні.

6. На псевдонім «Багрянний» його надихнув Микола Хвильовий, який любив вживати це слово. Крім цього псевдоніму використовував й інші, наприклад: «Іван Полярний», «Сорок сорок», «Дон Кочерга» та інші.

«Тигролови»

7. Через свої націоналістичні погляди був заарештований радянською владою і відправлений у табори на Далекому Сході. Тоді йому було лише 25 років. У засланні він пробув 5 років, працював на будівництві та в тайзі. Його досвід життя в таборах відображений у романах «Сад Гетсиманський» та «Тигролови», які стали популярними в Європі та США. Саме завдяки цим творам світ знає про жорстокість радянської репресивної машини.

8. Свій найвідоміший роман «Тигролови» він написав за два тижні. Як і герой цього роману Григорій Многогрішний, Іван Багряний втік із заслання.

9. Після Другої світової війни виїхав до Німеччини, де заснував газету «Українські вісті» і був її редактором більше 15 років. Навколо цієї газети виникли видавництва «Україна» та «Прометей». Вони друкували заборонені в СРСР книги та переклади світової літератури українською, зберігаючи незалежне українське слово. Був активним борцем за незалежність України. Заснував Українську революційно-демократичну партію (УРДП) у еміграції.

10. За сприяння Багряного «Колгосп тварин» Орвелла вперше переклали іноземною мовою. Письменник взяв таку ініціативу на себе, коли перебував в еміграції (хотів, щоб ця книга про вплив тоталітаризму на особистість вийшла українською мовою). Він навіть проілюстрував видання самотійно. Крім того, Орвелл погодився написати до українського видання передмову.

11. Був двічі одружений. Від першої дружини Іван мав двох дітей - Бориса і Наталію. Уже в еміграції одружився з Галиною Тригуб, яка також народила письменнику двох дітей: Нестора і Роксолану.

Іван Багрянний з родиною: дружиною Галиною та дітьми Роксоланою і Нестором (1950-ті рр.)

12. Твори автора друкували та перекладали різними мовами за кордоном. У 1963 році українці в Чикаго всіляко сприяли можливості надання письменнику Нобелівської премії, і Багряний мав на це всі шанси, проте його життя раптово обірвалося.

13. Помер Багряний у 56 років. Його могила знаходиться в німецькому місті Новий Ульм. На його надгробку вибиті рядки з поеми Багряного «Мечоносці»: «Ми є. Були. І будем ми! Й Вітчизна наша з нами».

14. Посмертно був реабілітований аж у 1991 році. За радянських часів його твори були заборонені. Радянська влада назвала його творчість «співом куркульської ідеології», рукописи вилучали, а видані книги забороняли та знищували. Лише після здобуття незалежності України твори Івана Багряного повернулися до шкільних програм.

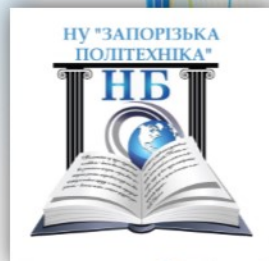
Посмертно отримав Шевченківську премію – у 1992 році за романи «Тигролови» та «Сад Гетсиманський».

Іван Багряний

«Тигролови»

**Абонемент
художньої літератури**

«Так не ходять жоден експрес, так ходить лише цей етап, цей дивовижний ешелон смерті, — спецешелон ОГПУ — НКВД. Він — один з багатьох таких ешелонів; женуть вони отак божевільним темпом через глуху ніч і крізь ще глухіший Сибір, оповиті таємницею... Не просто таємницею, а таємницею державною оповиті вони.»

Уривок з роману «Тигролови»

Автор написав «Тигроловів» за 14 днів, коли переховувався в 1943 році у Моршині від гестапо. Багряний нічого не вигадував: в рисах головного героя, Григорія Многогрішного, можна впізнати автора. Йому вдалося втекти з потяга НКВС, що віз засуджених ГУЛАГу в Сибір. Іван Багряний майже два роки прожив у тайзі і цей досвід описав у творі, що став одним із перших українських пригодницьких романів.

Іван Багряний

«Морітурі»

Абонемент художньої літератури

*« -Аве, Цезар! Морітурі те салютант!..Слава тобі,
Цезарю! Приречені на смерть вітають тебе!..*

Микола Матяж:

*- А я (збирається припикати цигаркою) не з
морітурі... То пак, я теж з морітурі, але (припикає і
тихо, про себе) з тих, що не вітають Цезаря...*

*- Потрапив у тюрму (насправді це перша лінія
оборони), бо хотів вивести корабель з ескадри й
повести по своєму маршруту..*

*- Бітіє (себто биття!) определяє сознание (себто
зізнання і заразом свідомість). От...»*

Уривок з повісті «Морітурі»

Драматична повість «Морітурі» про жахиття сталінських репресій (1937–1939 роки) - допити, моральний та фізичний тиск у тюрмах. Життя і боротьбу людей, які пройшли через жахиття радянських репресій, але зберегли внутрішню стійкість, гордість і не зламалися перед системою.

Латинське слово *morituri* означає «ті, що йдуть на смерть» (традиційне вітання гладіаторів у Стародавньому Римі). Так автор називає приречених на знищення людей у тоталітарній системі.

Іван Багряний

«Сад Гетсиманський»

«Але апетит приходить під час їди. Після такого приголомшуючого Асланового самовикриття епопея його дивовижних блукань по найбезглуздіших контрреволюційних сферах тільки починається. Слідчий вирішив видавити з нього всю правду геть до краплі, «розоблачити ворога» до краю...Після диверсії Аслан мусить признаватися в не менш геніальному шпигунстві. Причому щиросердні Асланові признання чергуються з такою ж щиросердною розгубленістю, коли Аслан сам не знає вже, що ж він робив далі. Тоді слідчий б'є Аслана й кидає в камеру, щоб «подумав».

Уривок з роману «Сад Гетсиманський»

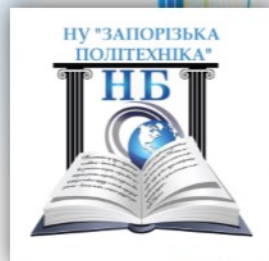
**Абонемент
художньої літератури**

Роман "Сад Гетсиманський" є одним із перших творів світової літератури, що розкриває злочинну суть сталінізму. У романі детально описано етапи терору, якого зазнав головний герой Андрій Чумак та сотні тисяч українців у 30-ті роки минулого століття. Лише надзвичайно сильні духом змогли вижити, зберігши людську гідність, і протистояти цій системі насильства та безправ'я.

Іван Багряний

«Людина біжить над прірвою»

«Ні, він з цієї землі нікуди не піде! Ні на схід, ні на захід, ні на південь, ні на північ! Він буде на цій землі. І ніхто його з неї не зіпхне. Ні, не зіпхне! Можуть зітерти його тіло на порошок, але не зможе ніхто зітерти на порошок його душі, не зможе зігнати її з цієї землі. Помиляються ті, хто вогнем і залізом прийшли йому диктувати свою волю.»

Уривок з «Людина біжить над прірвою»

**Абонемент
художньої літератури**

Випробування, які переживає українська родина в час війни, Багряний описує в романі «Людина біжить над прірвою». У творі йдеться про молодого архітектора Максима, який після ув'язнення та втечі з радянських таборів намагається потрапити додому. Це відбувається в час хаосу, коли його рідна країна перебуває в лещатах між советським та нацистським режимами. Але навіть серед таких жахливих декорацій ми бачимо героя, який відмовляється коритися будь-яким посяганням на свою свободу. Власне, схожий досвід випадає на долю самого письменника та його рідних.